

Magnetický průvan

JIRÍ PEŇÁS

Recitace poezie je riskantní věc, skoro ještě horší než vrhání nožů na živý cíl nebo akrobacie na visutém laně. Když člověk začne recitovat, je to vždy zvláštní stav. Někdo by i prchnul.

A přitom je to stav asi nejpřirozenější slavnosti, kterou si lze jednoduše dopřát. Vidět některé recitátory při akci vyžaduje proto toleranci a empatii. Oni za to nemůžou, to cosi v nich je silnější a mocnější a nutí je básně nejen číst či říkat si pro sebe, oni ještě potřebují za nimi rozevřít náruč a podělit se.

Taková je Gabriela Vránová, herečka česká a obyvatelka *Království poezie*, jak se jmenuje film, který o ní natočil její syn, Ondřej Kepka. V produkci TV8 osmiček (tak se to skutečně jmenuje) vyšel na DVD, byl nám poslán do rubriky, tady nějakou dobu ležel, protože to není jen tak, zasunout poezii do přehrávací krabice. Nakonec jsme k tomu našli odvahu, a vlastně nelitovali.

Na drezině

Film o paní Gabriele a poezii žánrem nejvíce připomíná existenciální road movie. Herečka putuje naší zemí od východu na západ, jak

Služebnice poezie. Gabriela Vránová
Foto MF Dnes - David Port

vedl i její životaběh. Začíná se na jadrném Slovensku, pak přes vinnou Moravu se přejde do trochu fouňovské Prahy. Používají se při tom různé dopravní prostředky, chvíli dokonce jede na drážní drezině, vášnivě recituje Nerudovu báseň *Polka jede*, zvolený dopravní prostředek snad symbolizuje jistou komičnost té věci. Nejčastěji se však veze na zadním sedadle v automobilu, přičemž buď recituje, nebo se kochá pohledem na přírodní krásy. Mluví o magnetickém větru, který zavane, když stáhne okénko. Člověk totiž může najít poezii všude, jen ji v sobě nalézt, pak i prů-

van je magnetický. Výraz protagonisty je stále okouzlený, často zasněný, jindy zbystřený, gesta jsou rozmáchlá, ale ladná, jako když se dotkne zvlněného osení na Českomoravské vrchovině, kraji to básníků. Zpod klobouku se širokou krepkou hledí na širou zemi rozdychtěnou, ba mírně snad až jurodivý zrak zralé umělkyně, jíž z šije vlá cár textilní ko závoj z veršovi...

Mezitím, během svého putování, se setká s moudrými lidmi, posedává s básníkem Lubomírem Feldekem v kavárně na korze, prochází se s Viktorem Preissem po Petříně, sedí s Luďkem Munzarem v jeho bytě, a znovu a znovu ta otázka, co to je ta poezie, k čemu, čím nás tak opájí... Moudří muži něco moudrého říkají, paní Vránová, ach, ta služebnice poezie, okouzleně přitakává a „tajemná krása poezie“ kolem obchází a vlaje svým šatem, až se z toho zvedá magnetický průvan.

Ne, nechci to jen ironizovat, to se mi to jen nutí asi stejně, jako paní Vránové naskakují verše. Je v tom artistním, formálně slušně odvedeném filmu i cosi dojemného, cosi, nad čím se nejde jen cynicky uchechtnout, například téma stárnutí, času, jistě marnosti, ba směšnosti, být třeba ne úplně uvědomované, ale vlastně hrdé a čestné.